

Anvendelse, vilde vi faae bedre Jurister, end vi nu have. Der staar — jeg husker ikke Ordlyden — i Motiverne til den nye Sagførerlov, som er forelagt i det andet Thing, at der klages over, at Sagførerne ere saa daarligere; de kunne ikke mere hverken skrive for sig eller nogen anden Ting. Denne almindelige Klage i den nyere Tid taler ogsaa for, at det juridiske Studium ikke er saa heldig anlagt, som det kunde være. Jeg tror, at den samme Klage kan rettes mod en stor Del af Dommerne; i alt Fald er den Motivering, der nu til Dags gives af Dommen, mange Steder af en mærkbar Art. Jeg kjender et Par Ord, som ere ganske uvurderlige ved Dommenes Affattelse; de lyde: „i Kraft af samtlige Omstændigheder“ eller „i Kraft af Sagens samtlige Omstændigheder“ — naar det er en Mand, der særlig haardt vil begrunde sin Dom, saa findes dette Ord „Sagens“ med. Og saa kommer Dommen. Jeg anser denne Maade at motivere sine Domme paa for i Virkeligheden at være i Strid med Lovgivningen; men denne Maade er bleven almindelig Methode her i Landet. Jeg tror, at naar man læser nogle af disse Domme, maa man indrømme, at baade Begavelse til at skrive og Begavelse til at ræsonnere over Forholdene turde ogsaa hos Dommerne være blevet svagere, end Tilfældet var i tidligere Tid. Der er endnu en enkelt Ting, som jeg vil henlede Opmærksomheden paa, og det er, at jeg anser det ikke for uheldigt, om man begrænsede Sagens Antal til juridisk Examen. Jeg har den Tro, at de danske Jurister, hvis de vare forsynede med en ligesaa god almen Dannelse, naar de begyndte deres Studium, som de latinske Jurister, vilde de blive fuldt saa dygtige som de latinske Jurister. Det er min Opfattelse. Men Sagen er den, at indtil for ganske kort Tid siden var deres Fordannelse en Skandale. Der eksisterede i sin Tid en Examen, som hed den lille Præliminærexamen; jeg tror nok, det er muligt i Henseende til Afgørelse for den nu at faae alle Mennesker samlet. Dertil maa man sige, at det for Mange kneb haardt med Tiden, og at de i Virkeligheden slet ingen Skoleuddannelse havde. Naar de saa dog fik redet Examenen igjennem, maatte de jo møde uden nogenstømsk Fordannelse og uden nogetstømsk udviklet Begreb, hvad dog en jævn begavet Student efterhaanden faar gjennem sit Studenterliv. Men jeg tror virkelig ikke, at Forskjellen i den praktiske Brugbarhed og Dygtighed skriver sig fra, hvad der er lært ved Universitetet. Jeg tror, at en virkelig god Fordannelse her som overalt i Livet

spiller en Hovedrolle. Jeg vilde altsaa ikke anse det for uheldigt, om man begrænsede Sagens Antal. Et Sag skal jeg nævne, som man efter min Mening med den største Sandsynlighed kunde lade udgaa, og det er Statsretten. Jeg kan ikke tænke mig nogen anden Grund til at lade de unge Mennesker lære det, end for at øve dem i at se paa de menneskelige Tings Omstiftelighed; thi det kan man brillant lære gjennem Statsretten, den skifter jo til de forskjellige Tider. Jeg har den fuldstændigste Overbevisning om, at det i Virkeligheden er meget sjældent, at der paa Statsrettens Omraade leveres noget virkeligt Videnskabeligt. Menneskene savne den fornødne Ro og Sandsynlighed til at levere noget saadant der. Jeg tror, at man ganske rolig kunde afstafte det Sag og i Stedet for lægge Bægten paa Statsforvaltningsretten. Det gjaldt om mig, da jeg i sin Tid fik Examen, og vistnok om de Fleste, at vi ikke havde Spor af Begreb, hverken om Fattigvesenet eller om kommunale Sager; der var ingen Steder skrevet Noget om det, og vor Lyst til at læse juridiske Bøger var naturligvis ikke saa hidtig, at vi søgte udenfor det, der var nødvendigt; vi mødte derfor til Examen fuldstændig uforberede og uden nogetstømsk Begreb om disse Ting. Jeg tror, at hvis man til Fordel for den praktiske Del af Statsforvaltningsretten afstafte Statsretten og indskrænkede sig til at lade dem lære Grundloven udenad, havde man Alt, hvad et Menneske behøver at kjende med Hensyn til de Forhold; alt det Øvrige læser man i Virkeligheden ligesaa godt og brillant gjennem Aviserne som gjennem de Lærebøger, der foreligge her i Landet til Brug for juridiske Studerende. Jeg vil tilføje, at selve Romerrettens Afstæffelse tror jeg heller ikke vilde være uheldig, og derved vilde der indvindes mere Tid og Leilighed til at indøve de praktiske Sag ved Kjøbenhavns Universitet og til at gjøre Uddannelsen deri til det, den skulde være. Jeg skal forøvrigt ikke underkjende, at der ogsaa i de Bøger, jeg har nævnt med Misbilligelse, at man anvender som Lærebøger, findes mange interessante smukke videnskabelige og skarpsindige Undersøgelser, men jeg tror, at de ere udenstømsk mæstet til deres Brug som Lærebøger. Men Studiet er daarligt ledet, idet der er Sag, hvori Undervisningen kun i meget ringe Grad kommer de Studerende til Gode. I Virkeligheden ledes det juridiske Studium, hvad der ogsaa netop synes bekræftet af Sagførerlovens Motiver og af flere Udtalelser, der i den senere Tid ere fremkomne fra kompetente Folk, paa den Maade, at det er blot